

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ

ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ редакционно-административния комитетъ, състоящъ отъ: Хр. С. Георгиевъ, Д. Торомановъ, А. Гечевъ, К. Илиевъ, М. Чукчуковъ, К. Малковъ и Д. Гюлеметовъ.

„Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 1 и 15 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвнѣ.

Необнародвани ръкописи, по желанието на авторитѣ имъ се връщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 30 ст. на редъ, смѣтани въ гармондъ.

➡ На всичкитѣ ученици се отстъпя за 3 лева годишно.

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) Работи ли се въ насъ по подобрене на скотовѣдството и какви резултати сж добити отъ това; 2) Нова теория за връшнето; 3) Русското спиртоварство въ Парижкото всемирно изложение прѣвъ 1900 година; 4) Шартиитѣ и кредитнитѣ учрѣждения у насъ (продължение отъ брой 13); 5) Угоряване на бѣчвитѣ; 6) Опрѣделение на алкоола въ виното; 7) Въпросъ; 8) Обявления; 9) Отъ редакцията.

Работи ли се у насъ по подобрене на скотовѣдството и какви резултати сж добити отъ това?

Всѣки разбира, че земледѣлието е главния поминъкъ въ нашата страна и че всѣка една добра мѣрка по неговото подобрене трѣбва да се гледа съ добро око отъ всѣкого, защото само съ разумни мѣрки може да се подобри този поминъкъ и държавата да се запази отъ економическо западане, което я очаква въ противенъ случай. А рѣка съ рѣка съ земледѣлието върви и скотовѣдството и даже въ повечето случаи като се говори за първото разбира се и второто.

Мине ли чловѣкъ прѣвъ срѣдата на България на дълъжъ и на ширъ, па отиде ли даже кждѣто и да било, всѣки пѣтъ ще срѣщне огромни пространства земи, които лѣжжтъ празни и неразработени. Тѣзи празни пространства, които се срѣщатъ както по планинитѣ, така и по равнинитѣ, всѣкога и всѣкому напомнятъ, че сж най згодни мѣста, кждѣто би трѣбвало да се расхожда многоброенъ домашенъ добитъкъ. Нѣ въ сжщностъ какво виждаме? Виждаме добитъкъ, нѣ само тукъ тамъ, а тѣзи мѣста си стоѣтъ тѣй голи, както си сж биле, а отъ друга страна ние често пѣти си казваме, че *беренетя се е вдигналъ, дангцитѣ сж много тѣжни* и пр. и пр. Разбира се че това ще бѣде така, щомъ като ние продължаваме да мислимъ, че трѣбва всѣкога да вършимъ една и сжща работа и че това което сж правиле нашитѣ дѣди и прадѣди трѣбва да се върши и отъ насъ безъ нѣкаква промѣна. Всѣки трѣбва да знае, че щомъ се измѣнжтъ обстоятелствата при които живѣемъ, трѣбва да се измѣни и начина на продукцията и то по възможность въ най-кѣсо врѣме. Заради това именно днесъ се говори вече за земе-

дѣлческа наука, тази наука ни учи да се ориентираме за всѣко едно нѣщо прѣди да захванемъ каквато и да била работа, тя най-послѣ ни показва и пѣтя по който трѣбва да вървимъ при измѣнение на обстоятелствата. Едно врѣме (прѣди 15—20 години) добитъка имаше добра цѣна и се харчеше доста много, тогава хората гледахъ да произвеждатъ повече добитъкъ, обстоятелствата обаче слѣдъ това се измѣнихъ, цѣната на добитъка падна, а заедно съ това и тѣзи, които го отгледвахъ, отказахъ се легка полѣка отъ него, защото труджтъ му не се исплащаше. Настанж периода на търсението на житата, всѣки почна да ги обработва въ изобилие, догдѣто падна цѣната имъ и хората почнахъ да се отказватъ и отъ тѣхъ. Ето какъ се промѣняватъ пазарнитѣ обстоятелства и ако чловѣкъ продължава все една работа, ще губи почти при всѣки случай. Ако да би знаелъ и нашия земледѣлецъ всичко това, то той би съумѣлъ да се въсползува добрѣ отъ обстоятелствата и тогава за него нѣма да има лоши години, ниски цѣни и пр. Нѣ върваме, че мнозина ще възражатъ на горното и ще кажжтъ, сега е трудно да се развие скотовѣдството, понеже пазаритѣ за добитъка въ Пеща и Виена сж затворени вече за Българитѣ, а щомъ неможжтъ да се харчатъ животнитѣ, неможжтъ да бжджтъ и отгледвани. Това сжждение обаче не е вѣрно, защото, ако Австрия е спрѣла вноса на добитъка не е спрѣла и вноса на разнитѣ животински продукти, даже тѣзи послѣднитѣ можжтъ да намѣрятъ своя пазаръ и въ други държави, като въ: Англия, Франция, Турция и пр. Нищо друго освѣнъ това, че трѣбваше съ промѣнението на условията и ние да промѣнехме начина на експлоатацията на добитъка и работата щѣше да си върви по стария редъ, безъ ни най-малко да се почувствува отпадъкъ въ земледѣлческия поминъкъ. Нѣ отъ всичко това, което виждаме днесъ въ страната трѣбва да дойдемъ до убеждение, че липсва нуждната практичность на нашия земледѣлецъ да се приспособява къмъ всѣко ново нѣщо, което се иска отъ новитѣ обстоятелства. Нашия земледѣлецъ, който винжги се

хвали въ знание на занаята си и не приема да му се говори ново нѣщо, незнае тъкмо най-важното.

Подъ горнитѣ разсждения всѣки, вѣрваме, ще дойде до убеждението, че не е намалението на данъцитѣ, което ще подобри положението на земледѣлца, а трѣбватъ грижи за подобрене на земледѣлието, което продължава да си отива все по старитѣ правила, които бѣхъ згодни само за минжитѣ врѣмена. Ето тогава кждѣ трѣбва да лѣжи главната задача на Правителството. Нѣма да има по добро правителство отъ онова, което се грижи за подобрене на народния поминъкъ — земледѣлието, който толкосъ е западнѣлъ. Нѣ какво виждаме въ насъ? Все партизански борби, все занимание съ вънкашна политика и никога и непомисляние за земледѣлието. Нѣ за всичко това трѣбва най-напрѣдъ да се интересува държавния глава — Княза, а тогава и неговитѣ министри. Земледѣлцитѣ знахтъ, че много малка полза ще принесе на тѣхъ пхтуванието на Княза до Цариградъ, Петербургъ, Вiena и пр., догдѣто не се обърне внимание за подобрене на земледѣлието, което пълни брашнения чувалъ. Този брашненъ чувалъ, за който много мислятъ, че все е способенъ да дава нѣщо, ще се испраздни съвсѣмъ, че тогава не само пхтувания нѣма да има, нѣ ще трѣбва да повикаме нѣкоя чужда държава да на урѣди. Дали не вижда Княза и Министритѣ какво е положението на страната, или пъкъ неискатъ да чуятъ стенанията на народа, който отъ день на день отива назадъ, защото нѣма кой да му покаже пхтя на прогреса? Достатъчно е да имъ посочимъ единъ примѣръ за да видятъ, че работитѣ отиватъ лошо. Ето напр. двѣ години се изминахъ, откакто лозята не сж дали почти никакъвъ приходъ и онова население въ Плъвенско, Русенско, Ст.-Загорско, Чирпанско, Пловдивско, Пазарджийско и пр., което имаше за главенъ и исключителенъ поминъкъ лозарството, стои днесъ безъ прѣпитание. Нѣ само това ли е? Ами наводненията прѣвъ послѣднитѣ двѣ години малко ли други поврѣди направихъ? Нѣ на това не се обръща почти никакво внимание! . . . . .

Трѣбва да се събудятъ всички, отъ които зависхтъ съдбинитѣ на отечеството ни и потърсятъ срѣдства за избавление отъ погибель. Народнитѣ прѣдставители, които виждатъ болкитѣ на народа, нѣка негледатъ само за своитѣ гешефти въ Камарата, а дахтъ гласътъ си и за бѣдния земледѣлецъ. Най-послѣ нѣка и нашето Министерство на Търговията и Земледѣлието *нечана само згодния моментъ* за дѣйствиe, а негова длъжностъ е да се застъпва за всичко по земледѣлието тамъ гдѣто трѣбва да прѣдставлява проекти за удобрене въ Камарата, да убеждава прѣдставители, комиссий, да се бори съ мракътъ, който съществува по разни въпроси и въ камарата даже и пр. и пр. А какво виждаме въ същностъ да прави то? — всѣ чакъ да дойделъ згодния моментъ, да не се поставяло лошо съ прѣдставителитѣ, да не настоявало много, защото щѣли да го закриятъ и пр. Ако е това така, т. е. ако има хора, които мислятъ, че то не е нужно, по-добрѣ да се закрие, та да се знае баремъ, че съвсѣмъ не се работи за земледѣлието. Това сж само голи думи и нищо повече, защото ние напълно вѣрваме, че нѣма държавенъ мъжъ който да бжде съ това убеждение, че едно Министерство

на земледѣлието не е необходимо. Ако нѣкои говорятъ, то тѣ повече говорятъ затова като гледатъ, че сега това Министерство неработи много.

Единъ твърдѣ жизненъ въпросъ между другитѣ горѣпомѣнати е и въпроса за подобрене на скотовѣдството, за който бѣ думата още отъ начало на настоящата статия. Неможе да се откаже фактътъ, че по подобрене на скотовѣдството е започнато да се работи и то донедѣ съ успѣхъ, особено пъкъ по подобрене на коневѣдството. Отъ 1893 и 1894 година, откакто се открихъ конезавода въ Каабюкъ, склада за жребци въ Клементина при Плъвенъ и разнитѣ складове при всѣка Окръжна Постоянна Коммиссия, откакто всѣки пролѣтенъ сезонъ въ повечето села изъ отечеството ни се пращяхъ жребци за пускание на тѣхъ селскитѣ кобили, почна да се забѣлѣзва едно подобрене въ конетѣ, което отъ по-рано не се забѣлѣваше. Не трѣбва много за да забѣлѣжи человекъ единъ що годѣ прогресъ въ това отношение, нѣка отиде при единъ конкурсъ на добитъкъ, каквито вече всѣка година ставатъ въ много мѣста и ще забѣлѣжи, че твърдѣ голѣма е разликата между кончетата (1-2 и 3 год. даже), добити отъ държавнитѣ жребци и тѣзи отъ частнитѣ. Почнахъ разни комиссий да кръстосватъ панаиритѣ и конкурситѣ и да прѣдлагатъ добри цѣни за добрѣ гледани коне и това немалко раздразни земледѣлца и го накара съ по-голѣмо внимание да отгледва и храни своитѣ коне. Щомъ продължава всичко това още нѣколко години и ние, не слѣдъ дълго ще бждемъ свидѣтели на добри коне въ насъ и нашата армия ще почне да се ремонтара исключительно отъ тѣзи мѣстни подобрени коне.

Нѣ какво да каже человекъ за другитѣ клонове на скотовѣдството, особено говедарството и овцѣвѣдството? Тѣзи два клона отъ скотовѣдството, се намиратъ въ твърдѣ плачевно състояние въ насъ, въ тѣхъ може по-лесно да се констатира, че отиватъ назадъ, нежели напредъ. И коя е причината на това? Причината на това не лѣжи въ това, че Пещенскитѣ и Виенскитѣ пазари не сж отворени за нашия рогатъ добитъкъ, а защото съвсѣмъ малко е поработено въ това отношение съ цѣлъ за подобрене. Ние казахме и по-рано, че ако Австрия непуска нашитѣ говеда, никакъ нѣма да бжде противъ маслото, спренето и др. произведения отъ тѣхъ. Тѣзи произведения, можхтъ да иматъ своя пазаръ и въ Турция, Франция, Германия, Англия и пр. Слѣдователно не трѣбва да се отгледва добитъка само заради мѣсото му, а той може да се отгледва също така и за млѣкото, вълната и пр. Наистина, че отгледванието на добитъка за мѣсото му при тѣзи условия, които ние имаме (богати пасбища) е почти безъ пари, а отгледванието му за млѣко и вълна е свързано съ по-голѣми разноски и трудъ. Нѣ какво да се прави, нищо нѣма безъ трудъ! Промѣняватъ се обстоятелствата и человекъ трѣбва да промѣни навикътъ си. Водението на онова скотовѣдство ставаше напредъ и то бѣше екстензивно, когато днесъ трѣбва да се стопанствува по-интензивно, т. е. като се харчи повече трудъ и капиталъ, както това е при хранението на добитъка за млѣко, за вълна и пр. Страни съ згодни условия, както и нашата за скотовѣдство, не сж чакали при промѣнение

на обстоятелствата, за да западнатъ съвѣмъ, а веднага сж намѣрили згоднитѣ срѣдства да продължаватъ поминъкътъ си, макаръ и въ друго направление. Нѣка вземемъ за примѣръ Дания, Швейцария, нѣкои области отъ Германия и Австрия и пр., ще видимъ, че макаръ и тѣ да немогатъ сега да искарватъ живѣ добитѣкъ въ чуждитѣ пазари, както едно врѣме, тѣ не сж напустнжли скотовѣдството като насъ, а сж промѣнили само начина на държанието му. Ще видимъ въ тѣхъ да е развита особено млѣкарската индустрия и тѣ да пращатъ по разнитѣ страни на свѣта, па даже и въ насъ свойтѣ прочути сиренета и маслѣ. Нѣ какъ е постигнато всичко това? Тамъ кждѣто частната инициатива не е могла да направи нѣщо, направили сж го дружествата, каквито виждаме постоянно да никнатъ като гъби. Разбира се, че и правителството дава тамъ гдѣто трѣбва свойто съдѣйствие. А ние стоимъ съ сгнати рѣцѣ и чакаме Богъ да ни прати само берекетъ, та да напълнимъ хамбаритѣ и нищо повече не се загрижваме. А какво ще бжде и въ насъ да се пороботи въ това направление? Тогава: 1) всичкитѣ праздни сувати ще се използватъ, 2) голѣма частъ отъ угаритѣ, които заематъ почти половината отъ обработваемата земя, ще се сѣятъ съ крѣмни растения и слѣдователно ще даватъ единъ доходъ, 3) по нивитѣ ще се сѣятъ по-разнообразни растения, които даватъ и по-разнообразни доходи, 4) населението ще има повече работа и ще искарва по голѣми печалби и 5) държавата ще има по-вече данъци и всичкитѣ ѝ работи ще отиватъ по-добрѣ.

Нѣ съ какви срѣдства бихъ могли да се постигнатъ горнитѣ цѣли, това нѣка разгледаме въ долнитѣ нѣколко редове.

Ние казахме и по-рано, че нашето правителство не е направило никакво подобрене по отношение на говедарството и овцевѣдството, разбира се като не вземемъ подъ внимание онѣзи случаи отъ подобрения, които сж се правили въ малъкъ размѣръ въ нашитѣ земеделѣчески училища и негова длъжностъ слѣдователно е да се погрижи и за тѣхъ, както се е погрижило и грижи още за коневѣдството. Коя е причината на това? — неможемъ да знаемъ, нѣ прѣдполагаме, че нѣма да бжде никоя друга, освѣнъ лицуванието на нуждната енергия у тѣзи, на която е повѣрена водението на тѣзи работи.

За подобрене на говедарството, както и овцевѣдството, споредъ нашето скромно мнѣние, правителството може да вземе слѣдущитѣ мѣрки:

1) Трѣбва да организира много добрѣ краварницитѣ и овчарницитѣ при земеделѣческитѣ ни училища, а даже както се бѣ проектирало и при ремонтнитѣ депа и конезаводитѣ. Добрѣ организиранитѣ съ достатъчно число добитѣкъ краварници и овчарници, ще позволятъ сжщеврѣменно за организиранieto и по на една образцова млѣкарница, които трѣбва да бждатъ наредени на икономическа нога, та като види всѣки единъ частенъ чловѣкъ тѣхната важностъ, да може, щомъ има капитали самъ да почне нѣкое подобно прѣдприятие. Нашитѣ училища иматъ по десетина крави и 200 — 300 овцѣ, а съ млѣкото получено отъ толкосъ малко животни почти нищо неможе да се направи, освѣнъ нѣкой опитъ за ученицитѣ. Съ една

специална статия по-нататъка, ние ще разгледаме какъ може да бжде организирана една подобна млѣкарница при едно отъ тѣзи училища.

Много частни стопани сж искали да се захванатъ съ краварство и организиране на млѣкарници въ по-голѣмитѣ наши градове, нѣ като не е имало на какво да гледатъ за подражание, мжно се рѣшаватъ да вложатъ капиталитѣ си въ подобно прѣдприятие. А щомъ почнатъ 2 — 3 такива стопани и работата имъ трѣгне добрѣ, то трѣбва напълно да вѣрваме, че много ще се намѣратъ такива да се заловятъ съ това занятие.

2) Да се урѣдятъ краварници изъ окръжията съ разни раси животни, отъ кждѣто ще се вадятъ бикове за подобрене на мѣстната раса. Що се отнася до въпроса, кои раси трѣбва да се прѣдпочитатъ за подобрене нашата говежда раса, да се пратятъ хора, които да изучатъ добрѣ отдѣлнитѣ мѣстности, а като се знаатъ условията при които живѣе всѣка една раса, ще се рѣши кои да бждатъ прѣпорѣчени. Въ всѣки случай трѣбва да се правятъ прѣдварително опити и съ подобрене чрѣзъ изборъ (селекция) на нашитѣ искарски говеда (което впрочемъ трѣбваше до сега да се опита, нѣ за жалостъ още не е и захванато), послѣ за много и даже за повечето мѣста вѣрваме доста ще сходяатъ раситѣ: сименталска и швицеръ.

3) Да се съдѣйствува за образуването на разни краварски и млѣкарски дружества. Този видъ дружества сж помогнали най-много и най-много ще помогнатъ за развитието на млѣкарството. Стопанитѣ отъ едно село, или община, които иматъ по нѣколко овцѣ, или нѣкоя крава или биволица, или най-послѣ коза, образуватъ едно дружество, взематъ срѣщу взаимната отговорностъ кредитъ и направятъ здание за млѣкарница, купуватъ инструменти и почватъ да обработватъ млѣкото въ масло или сирене, или нѣкъ го продаватъ задружно, ако това бжде по-згодно. При задружното прѣработване или продаване на млѣкото се печели винъги повече, отколкото, когато тази работа се върши отъ едно лице, защото всѣки полага трудъ, всѣки харчи за сѣждове, за машини и пр., а освѣнъ това самъ чловѣкъ неможе никой пътъ да си набави добри и усвѣршенствувани машини и по-добрѣ и по-икономически да обработва млѣкото. Такива дружества, които ще иматъ да продаватъ по-много стока, могатъ да намиратъ и по-добри пазари за свойтѣ продукти, а всичко това, ще се отрази благоприятно върху доходността на земеделѣческото прѣдприятие.

и 4) Да се распространяватъ полѣзни знания по скотовѣдството и млѣкарството, които сж толкосъ необходими за земеделѣцитѣ. Такива знания могатъ да се распространяватъ отъ земеделѣческитѣ надзиратели и даже отъ специални учители по млѣкарство и скотовѣдство, които трѣбва постоянно да крътосватъ страната и особено онѣзи мѣста, които сж естествено най-згодни за скотовѣдството, а освѣнъ това и съ отварянието на специални за това училища и курсове.

Постарае ли се Министерството на Търговията и Земеделѣието да изпълни горѣказаното, като настоява прѣдъ Камарата да му се отпусчатъ ежегодно нуждитѣ сумми

за това, а също така вземе ли се въпросът присърдце отъ Окръжнитъ Постоянни Комиссий, то увърени сме, че въ кхсо врѣме въ областта на краварството и овчарството, ще могатъ да се получатъ добри резултати, както това сега виждаме въ коневѣдството. Прочее повече работа и дране гърла отъ онѣзи, отъ които се очаква да се подеме осъществението на всичко горѣказано! . . .

Нова теория за врѣнието.

Прѣди да почнемъ писанието на новата теория за врѣнието, ний намираме за неизлишно да дадемъ на г. г. читателитъ си кратки разяснения на до сегашнитъ владѣжщи теории, приети като истински отъ всичкитъ химици и учени технологи.

Подъ името теория на врѣнието ще трѣбва да разбираме обяснението — изложението на причинитъ, по които става разлаганието на захаръта въ гроздовата, бирената, спиртовата и др. каши. На всѣки винарь е извѣстно, че щомъ гроздето се смачка на каша, или пѣкъ се изцеди и се остави при обикновена температура на покой, то започва едно незабѣлѣзано дълбоко промѣнение. Течността или кашата захваща да се размѣтва силно, увеличава температурата си и почва да испуца, при силно глъгочение, единъ задушителенъ-утровенъ за дишението газъ. Не се минава много врѣме всичко прѣстава, температурата се уравнива съ тази на помѣщението, течността се избистря много повече, отъ колкото е била по рано, всѣко движение — глъгочение прѣстава; обаче когато сладката течность се опита (вкуси), то се забѣлѣзва едно коренно променение, а главно, че сладкий вкусъ се е изгубилъ и отъ течността се е образувало едно употелно питие, което въ дадения случай носи названието *вино*.

Това промѣнение на гроздовата каша е било наречено врѣние още отъ врѣмето на дѣда Ноя — отъ старитъ еврейски племена; но кои сж именно причинитъ за да стане тѣ, никой не е можалъ да прѣдполага чакъ до ХУІІІ-тото столѣтие. До тогава сж знаели, че тукъ има разлагание на захаръта, която имъ е била извѣстна, но какъ и по кои причини става, не сж знаели. До края на 17-тото столѣтие не сж различавали гниението и млѣчното вкисване отъ врѣнието. Учени химици и доктори е имало и въ по-старитъ врѣмена, но никой не е можалъ да доде даже до прѣдположението, че въ течността ще има нѣкои невидими чужди животинки, или материи, които причиняватъ това разлагание.

Въ срѣдата на казаното столѣтие Германский химикъ *Бенеръ* е различилъ врѣнието отъ гниението. Слѣдъ него *Шталъ*, основателя на теорията за безбожеството, е доказалъ, че има три различни врѣния и то: спиртно, при което се образува алкоолъ (спиртъ); кисело, при което се образува оцетъ; и бутело (гниюще) врѣние, при което се образува амонякъ. Тѣзи изнамѣрвания сж принудили ученитъ, да се занимаватъ по-сериозно съ изучаванието причинитъ на алкохолното врѣние, което е прѣдставлявало единъ обширенъ и богато възнаграждающъ клонъ отъ индустрията. Отъ тукъ вече се започватъ разнитъ теории за врѣнието, отъ които всѣка е била прелмана за върна до

тогава, до като се яви друга нова, която да обори първата.

Най-първо се появила теорията на ученитъ — прочути химици *Гейлюсанъ* и *Лавуазие*. Тѣзи сж забѣлѣзали въ чистата (прѣцедена) мжстъ едни дребни микроскопически тѣла, но не сж се съмнили въ тѣхното помагание за врѣнието, а сж дошли до заключението, че за да ври мжстъта, причината е кислорода на въздуха. Това учение тѣ сж извадили чрѣзъ опити. Взели сж трѣби отъ стжкло, напълнили сж ги съ мжстъ още незаврѣла, нагорѣщили сж ѝ до 100°С, и слѣдъ това сж затулили трѣбата ферментически, за да не влиза вътрѣ въздухъ. Подирѣ една година тѣ отворили трѣбата оставили ѝ на влиянието на въздуха и забѣлѣзали, че мжстъта прѣвряла сжщо тѣй добрѣ, както и тази прѣди една година, отъ която сж взели за опитъ.

Слѣдъ тѣхъ се е явила теорията на *Фиброни*, който вдѣйствителность много наближилъ до сжщинската причина, но си е обяснявалъ криво самото разлагание на захаръта. Той изучилъ добрѣ нисшитъ организми, които плували въ мжстъта. Доказалъ, че тѣзи принадлежатъ къмъ нисшитъ животински организми, (понеже сж богати съ азотни вещества) и че тѣ за храна употребяватъ захаръта; но той обяснявалъ, че врѣнието се е почвало слѣдъ размачкването, отъ което захаръта се е размѣсвала съ разни кисели материи, които почватъ разлаганието на захаръта — произвеждатъ врѣнието, като отдѣлятъ газоветъ, сжщо тѣй, както става и при вмѣсванието на содата-карбола съ течность, която съдържа киселина. Слѣдъ това е дошелъ учений *Немицъ*, който прѣдполагалъ, че въ мжстъта сжществува много силно електрическо напрѣжение мѣжду захаръта и многочисленнитъ ферменти. Това става на закрито мѣсто — подъ водата, гдѣто отъ напрѣжението, захаръта се отблѣква на отрицателний полюсъ, а ферментитъ на положителний. Тукъ захаръта се разлага още на два продукта пакъ съ противоположно електричество, именно на отрицателний полюсъ се отдѣля въгленната киселина, която отлѣтява, а на положителний — алкоола, който остава въ течността. Киселинитъ се разлагали отъ части и усиляли проводността на галваническый токъ, така щото ускорявали врѣнието.

Всичкитъ горни теории и прѣдположения сж биле уборени отъ прочутий Германски Докторъ Химикъ *Либигъ* и то въ 1839 година. Той е билъ (и сега се смѣта), голѣмъ авторитетъ по химията, затова неговата теория е била приета за върна и се е държала дълго врѣме за господствующа. Либигъ е изучилъ натурата на ферментитъ, погледнжлъ на тѣхъ като на леки, лесно разлагаеми, богати съ азотисти вѣществени тѣла, които живѣжтъ и се движатъ. Тѣзи ферменти се разлагатъ на много малки части — молекули, които се олепватъ по молекулитъ (распаднжтитъ части), на различнитъ, способни да вржтъ, вѣщества и отъ това олепване произлиза химическо разлагание. Захаръта, която е разтворена въ мжстъта и има способность да ври, отъ съединяванието си съ ферментовитъ молекули, се распадала на алкоолъ и въгленна киселина. Слѣдъ това распадане на захаръта ферментитъ се съединявали съ нѣкои отъ киселинитъ и падали на дъното въ видъ на калъ. Алкоола се размѣсвалъ съ водата, като образувалъ подъ този начинъ извѣстното намъ вино. Но и това учение (теория) за врѣ-

нието на Либига, което държано за върно 20 — 22 години, е паднало слѣдъ появяването на *Пастѣйоровата* теория. Учений французски доктор-бактериологъ Пастѣйоръ се е занимавалъ дълго по това учение и е можалъ съ своитѣ опити да убори всички до тогавашни теории за врѣнието. Отъ началото той е спорилъ много съ Либига и послѣдователитѣ му, на които е трѣбвало да доказва, че не при разлагането и умирането си ферментитѣ произвеждатъ врѣнието, а тъкмо съ обратното — съ размножаването, нарастването, или все едно съ живѣнието си.

За доказване на своята теория Пастѣйоръ се възползвалъ отъ правенитѣ опити на Гейлюсакъ и Лавуазие. Той взелъ стъкленъ цилиндъръ съ мжстъ, нагрѣялъ ѝ до заваряване — до 100°C , затулилъ сежда, още до като мжстѣта е била гореща и послѣ пропускаръ прѣзъ една трѣба въздухъ (даже чистъ кислородъ), но трѣбата затулилъ прѣдварително съ чистъ гърмящъ памукъ. Цѣльта му е била да вкара вжтрѣ въздухъ, но безъ външни организми — чистъ. Тогава той забѣлѣжилъ, че мжстѣта е останала пакъ сладка безъ ни най-малко разлагане, тѣй като вжтрѣшитѣ ферменти той изморилъ отъ нагрѣвяването, външитѣ задържалъ на памука, а отъ това не е имало никакви ферменти да произвеждатъ врѣние. Съ това уборилъ и старата теория на Гейлюсакъ, — че кислорода не е причината за врѣнието. При първата стъклена трѣба той взелъ още двѣ, въ едната оставилъ мжстъ чиста — безъ загрѣвяване, въ 2-та-мжстъ загрѣята пакъ до 100°C , но бързо истудена и двѣтѣ оставилъ открити. Тогава забѣлѣзалъ, че нагорѣщената мжстъ е почнѣла по-бавно да ври и врѣнието е траяло по-дълго. Причината за това е отдалъ, на обстоятелството, че първитѣ ферменти — измрѣлитѣ не сж могли да произвеждатъ врѣние, а такова се е започнѣло отъ тѣзи (ферменти), които сж попаднѣли отъ въздуха. До като тѣзи се размножатъ минава по-дълго врѣме.

Пастѣйоръ доказалъ, че увеличаването на ферментитѣ напрѣдва при благоприятна $20 - 25^{\circ}$ температура, при която, (щомъ се запази), врѣнието върви по-бързо. Мжстѣта се размжтва отъ тѣхното присѣствие. Ферментитѣ се хранятъ отъ захарѣта, като отнѣматъ кислорода му, съ което се обяснява увеличаването на температурата при врѣнието на мжстѣта. Той е обяснилъ, че не само алкоолното врѣние, но и всички други процеси, като: вмиряването, вкисването, гниенето и пр. сж произведение на нисши организми, размножаването на които произвежда, а умъртвяването прѣкрѣтява всичко.

Пастѣйоръ е изучилъ къмъ кой отдѣлъ нисши животни принадлежатъ тѣзи ферменти; какви родове и видове има; кои започватъ врѣнието и кои го довършватъ и пр. Отъ 1860 година до настоящата неговата теория е била успорвана отъ много малко химици. Всички винарски, бирарийни, спиртоварни и др. завѣдения, които иматъ работа съ алкоолното врѣние, сж потдържали занаятитѣ си на основание на горната теория. Има разни апарати — Пастѣйорови, за нагрѣвяване на мжстѣта, съ цѣлъ да се прѣкрѣти всеко по-нататѣшно врѣние и пр. Има фабрики, които произвеждатъ чиста сладка непрѣврѣла мжстъ — „вино безъ алкоолъ“ основани на сжщата теория и мн. др.

Но въ настоящата 1898 година прѣзъ м-ць Августъ

въ гр. Виена — Австрия се е събралъ 3-ий конгресъ на химицитѣ въ Европа. Мѣжду другото въ този конгресъ е билъ държанъ рефератъ отъ Професоръ Д-ръ Бухнеръ (Buchner) отъ Мюнхенъ — Германия, върху една негована нова теория за врѣнието. Съ тази си теория Бухнеръ, (заедно съ нѣколко други Германски химици), иска да докаже, че теорията на Либига — (Германский химикъ) е върно, а не Пастѣйоровата.

Бухнеръ е сполучилъ да добие (чрѣзъ прѣсувание — подъ много силно налѣгане) отъ размачканиѣ ферменти единъ сокъ извѣстенъ подъ името Цимазъ (Zymase). Този сокъ е билъ въ състояние да произвежда алкоолно врѣние на различнитѣ захарни разтвори. Опититѣ правени съ този сокъ, сж довели изобретателитѣ до съвсѣмъ противоположни мнѣния по теорията на врѣнието — основаватъ една нова теория на стари начала, която се състои въ това: че врѣнието се извършва по чисто химически пжтъ, безъ присѣствието на Целулитѣ — живи ферменти.

Отъ своитѣ опити Бухнеръ е направилъ изводъ, въ който казва, че врѣнието не трѣбва да се смѣта като чистъ физиологически актъ, т. е. да се мисли, че то (врѣнието) е единъ сложенъ процесъ, произвежданъ отъ ферментитѣ, чрѣзъ тѣхното хранение, живѣние и размножаване, а е процесъ, който се управлява по чисто химически начала — отъ съединяването Цимазата съ захарѣта. Това вещество, което е малко подобно на ферментитѣ, се намирало спорѣдъ Бухнеръ само въ живитѣ ферменти способни да произвеждатъ алкоолно врѣние, но никакъ не и въ тѣзи плавающи изъ въздуха — природата. До сега още не е сполучено да се добие цимазъ отъ друго вещество въ свободно състояние, или пжкъ да се приготви по искусствѣнъ пжтъ.

Бухнеръ е добилъ цимазата отъ ферментитѣ, като ги е размѣсилъ съ стъкленъ прахъ, кварцовъ пѣсекъ или др. твърди и остри дребни вещества и послѣ ги е подложилъ на силно ржчно или машинно растриване. Послѣ вече иде прѣсуването — исцеждането при много силно налѣгане.

Бухнеръ основава своята теория най-вече на това, че Цимазата може да произвежда врѣние и въ такива случаи, въ каквито живитѣ ферменти (отъ които е добита тя), не можтѣ да дѣйствуватъ. Тѣй напирѣмъ Цимазата произвежда врѣние и въ такива гжсти захарни разтвори, въ каквито алкоолнитѣ ферменти не можтѣ да се размножаватъ подъ никой начинъ. Тя произвежда врѣние още и тогава, когато въ течността се напиратъ антисептически вещества т. е. — такива, които умъртвяватъ ферментитѣ. Напр. Цимазата произвежда врѣние, когато има въ течността арсеникова киселина, а тѣй сжщо хлороформъ или бензолъ, които и въ слаба доза тровятъ всички организми, а въ тѣхното число и алкоолнитѣ ферменти.

Споредъ тази нова теория ферментитѣ сж потрѣбни само да произвеждатъ веществото Цимазъ, което по химически начинъ разлага захарѣта на съставнитѣ ѝ части.

Дали ще има нѣкакво приложение и значение за въ практиката тази Бухнерова теория, още нищо не е опрѣделено. Самъ Бухнеръ въ реферата си не е говорилъ нищо по това, а и послѣдователитѣ му, които дебатираха по въпроса, нищо не говориха по това.

Бухнеровата рѣчь се посрѣщна съ голѣмо аплодирание,

което обаче не бѣ общо, тъй като имаше доста въ конгреса съ противни възгледи. Пишущий горнитѣ редове бѣ случайно въ Виена прѣзъ врѣме на конгреса и присѣтствува на Бухнеровия рефератъ. Споредъ опититѣ, които прави самиятъ говорителъ и споредъ тѣзи, които сж работили по този въпросъ, изглеждаше като, че тази теория е въ дѣйствителностъ вѣрна. Но както се расправя за добиванieto на Цимазата, трудноститѣ по това и пр. излизаше като нѣщо фантастично. Аплодиранieto излизаше по-вече отъ Австрийски и Германски делегати, които навѣрно искатъ тѣхнитѣ учени да изнамирятъ главнитѣ теории и все тѣ да заематъ първо мѣсто. Но се съмняваме, да не би тази Бухнерова нова теория да излезе като „Коховата“ по цѣрненieto на охтигата, който както знаемъ прѣбърза съ цѣль да не го прѣввари нѣкой новъ Пастѣоръ.

Болшинството на конгреса призна, че „Бухнеровата теория по врѣнieto ще даде единъ оборотъ на възгледовитѣ по сжщата и че ще има за въ бждѣще голѣмо значение за въ практиката“. Но въ сжщность тя за сега не прѣдставлява нищо друго освѣнъ една научна теория, въ която, навѣрно, и на самиятъ Бухнеръ още не е уяснена.

Конгреса рѣши да бжде свиканъ подобенъ слѣдъ двѣ години, като се избра за мѣстосѣбиране гр. Парижъ, гдѣто ще бжде въ 1900-та година общий свѣтскый конгресъ.

Тамъ може би ще бжде прѣдставена тази теория още еднажъ и тогава ще се разбере да ли ще има нѣкаква полза за въ практиката, или ще си остане въпроса тъй споренъ както и до сега.

Русското спиртоварство въ Парижкото всемирно изложение прѣзъ 1900 година.

Руссия е единственната държава въ свѣта, гдѣто производството и распродажбата на спиртливитѣ питиета е монополизирано. Подъ държавенъ контролъ и грижи, тукъ сж успѣли да направятъ такъвъ голѣмъ успѣхъ по този клонъ отъ индустрията, щото да не може да се мѣри никоя друга държава съ нежъ.

За да прѣдстави този напрѣдъкъ прѣдъ свѣта, Руссия се готви да изложи въ Парижъ прѣзъ 1900-ната година своето спиртоварство, за да покаже на заинтересованитѣ какво може да се направи по този толкова важенъ за земледѣлието клонъ отъ индустрията.

За тази цѣль тя ще построи тамъ една спиртова фабрика, при която ще има единъ моделъ отъ държавнитѣ складове за ракии съ всичкитѣ му отдѣления, като: мѣста за сѣбиране и съхранение на спиртовитѣ продукти, отдѣления за прѣчистванieto — филтриранieto му, такива за пълнение и съхранение на шишета и т. н. Тамъ ще бждѣтъ изложени всичкитѣ апарати и сждове потрѣбни за дестилацията на винений спиртъ, конякъ и др. Всички отдѣления ще бждѣтъ тъй наредени, щото всѣки посѣтителъ ще може да си състави понятие, като какъ се получава спирта отъ земледѣлч. продукти, като: кукурузъ, ячи-

микъ, картофи и др. Слѣдъ това ще се влиза въ отдѣление, гдѣто спирта се прѣвръща въ разни ракии, ликѣори и др., а отъ тукъ ще слѣдва исхода, прѣзъ голѣмъ салонъ съ изложба на шишета, въ който ще се продава всичко на дребно и въ стѣкла. Тукъ всѣки ще може да се запознае съ тѣзи проивведения, като си купи за опитъ било на самото мѣсто, било въ стѣкло за послѣ. Опитвалния — за продаване салонъ ще бжде тъй урѣденъ, както сж за сега тѣзи заведения въ Руссия.

Неще съмнѣние, че великата Русска Империя, която се е завзела да прѣдстави това, ще урѣди нѣщо рѣдко — великолепно, което ще заслужава да се види отъ всѣкиго. Поради това ний обръщаме вниманието на тѣзи, които сж намислили да посѣтитъ това изложение, да не забравятъ, а прѣгледатъ заведението, отъ което ще извлекътъ доста голѣма полза.

Партиитѣ и кредитнитѣ учреждения у насъ.

(Продължение отъ брой 13.)

Вслѣдствие на голѣмото развитие на зеленицата и лихварството въ Плъвенско, съ които се опростихъ множество селски и градски земледѣлчески сѣмейства, на нѣколко лица е дошла въ главата похвалната идея да сформирватъ едно земледѣлческо спестовно дружество, което да има за цѣль да подпомага на земледѣлцитѣ, колкото му стигатъ силитѣ и срѣдствата. И така прѣзъ 1892 година е основано такова дружество, което нарекли: — Плъвенско Спестовно — Акционерно — Земледѣл. Дружество „Нива“, съ основенъ капиталъ първоначално 25,000 лева, раздѣленъ на 5000 акций по 5 лева едната и по 1 левъ ежемѣсечни вноски.

Ако вземе човекъ да проliestи устава на това Дружество на макаръ билъ той най-взискателний финансистъ, ще намѣри нѣщо, което отсѣтствува въ уставитѣ почти на всичкитѣ до сега уредени земледѣлчески Дружества въ България. Може би Др-тво „Нива“ да отсѣжли по практичността на организацията си само тогавъ, когато се явятъ въ насъ Райффайзеновитѣ Дружества, обаче сега трѣбва да признаеме, че то е почти най-добръ уреденото.

Дружество „Нива“ е било посрѣщнато добръ отъ земледѣлческото население въ градѣтъ и селата, когато интелгенцията въ начало на развитieto му е пронизирала както акционеритѣ така и съставителитѣ му, като мислили, че нѣма да го бжде, обаче излиза съвсѣмъ обратното. Подписката се е покрила въ 1 1/2 година. Дружеството добило кредитъ, вслѣдствие отъ което множество частни влогове нахлули въ кассата му на употребление. Даже Българската Народна Банка назначи по едно врѣме Др-ство „Нива“ за свой кореспондентъ въ Плъвенскый Округъ, която длъжностъ то е занимавало до прѣминаването на Банковото Кореспондентство подъ ръководство на Земледѣлскитѣ Касси по едно специално законоположение.

Въ 1895 година дружеството е имало свой операций за 1,778,173-22 лева и Банкови 1,354,155-29 лева. Тѣзи значителни сумми разбира се сж измѣстили сумма зеленарски капитали отъ обръщение вслѣдствие отъ което врѣдата на зеленаритѣ — лихвари е била значителна. Всичкитѣ крупни търговци — зеленари въ Плъвенъ ги виждаме, че прѣзъ 1896 година клопатъ по нѣкои порти въ София гдѣто искали да затворятъ Дружеството. Тѣхнитѣ обвинения били подкрепени официално вслѣдствие отъ което и Министерството на Земледѣлието и Търговията внесло въпроса на надлежното мѣсто, гдѣто било поч-

ти рѣшено да се закрие Дружеството, обаче намѣрили за цѣлесобразно прѣдварително да провѣржатъ нѣкой писменни обвинения, заради което испратили ревизоръ.

Слѣдъ двунадѣлно провѣряване на Дружественитѣ смѣтки, официални и частни донесения, ревизора намѣрилъ, че Дружественитѣ работи сж въ редъ и порядъкъ. Това се установява отъ акта на този ревизоръ, който имаше възможността да видимъ. Съ тая ревизия сж били разбити всички голословни и умишлени обвинения противъ Дружеството.

Слѣдъ приличната ревизия, която е направилъ ревизора се пусна слухъ, че ужъ той билъ подкупенъ отъ Дружеството и пр., затова правителството било принудено да командирова втори ревизори да провѣржатъ дѣйствиата на първий, обаче и тази ревизия е установила, че Дружеството се ржководи добръ.

Нѣколко врѣме слѣдъ втората ревизия, общественото мнѣние се уталожил, когато прѣди всѣкой съ внимание слѣдеше въпроса по Дружеството като мислехъ, че ревизоритѣ ще открийтъ нѣкой злоупотрѣбления, които е правило Дружеството съ наивността на селенитѣ. Прѣвъ това врѣме, 1896 и 97 год., щастието се засѣ на Дружеството, то достигна благоприятни резултати, но и неприятелитѣ му не спали. На 27-ий Октомврий 97 година се явихъ двама специални ревизори отъ Министерството на Търговията и Земледѣлнето, които изново провѣрили всичкитѣ смѣтки и донесения противъ Дружеството. Отъ акта на тази ревизия се установява същото което сж установили прѣдшнитѣ ревизори.

Пуснати сж били въ дѣйствие нови интриги, които подвели чиновницитѣ въ Министерството на Търговията да мислятъ, че дѣйствително Дружество „Нива“ е съспипателно учрѣждение за земледѣлцитѣ, вслѣдствие отъ които Министерството било принудено да назначи нова ревизия, която стана на 18 — 20 Май т. г. Но слѣдъ като се видѣ, че по справедливъ редъ неможи да се тури кракъ на Дружество „Нива“, неприятелитѣ му захванаха да му крожатъ твърдѣ неприлични работи, и въсползувани отъ новийтъ Търговски Законъ, насилственно карали акционеритѣ да подписватъ заявления противъ Дружеството — да искатъ ликвидирание смѣткитѣ на послѣдното чрѣвъ Окржжний Сждъ. И дѣйствително Окр. Сждъ уважил до неждѣ несправедливитѣ желаня на недоброжелателитѣ на Дружеството, вслѣдствие на което отказа да регистрира „Нива“ въ редѣтъ на другитѣ Дружества, но този въпросъ ще се разрѣши по всѣка вѣроятностъ въ благоприятна смисълъ за земледѣлцитѣ т. е., че Дружество „Нива“ ще се регистрира, защото е полезно учрѣждение. Но важно е, че полезнитѣ учрѣждения у насъ се прѣслѣдватъ игнуриратъ и то отъ хора, които сж задължени нравственно да ги крежатъ, създаватъ и въздигатъ за въ полза на народа, който ги храни. Пишущий тѣзи редове съмъ слушалъ отъ устата на високопоставени личности отъ Министерството на Земледѣлнето, които сж говорили почти противъ „Нива“ и то само за това защото сж, може би, подведени. А това е порокъ въ нашето мисляще общество — порокъ, който ще ни заведе въ лошъ край, сѣтнинитѣ на който не ще бжджтъ благоприятни нито за земледѣлца, нито за търговеца и чиновника. А че дѣйствително това е така, достатъченъ примѣръ е нѣколко-годишнитѣ застои на всичкитѣ търговий и занятия — причинени отъ безпаричието на земледѣлца, вслѣдствие на лошитѣ реколти особено послѣднитѣ двѣ години.

Прочее като изложихме самата същностъ по борбитѣ на Дружество „Нива“ съ многото събнки, оставаме на обществото да си направи окончателно заключение за работитѣ въ случая, нъ неможеме да не споменемъ, че всичкитѣ тѣзи борби не ставатъ вслѣдствие нѣкакви злоупитрѣбления на сумми — а отъ злоупотрѣблениа на партийни начала.

Главното възражение, което ще ни се направи отъ мнозина, както ни е правено и до сега е това:

1) Благодѣяние ли прави Дружество „Нива“ на земледѣлцитѣ, като продава на нѣкой имотитѣ за прибиране на висканята си? и

2) Отъ какво ако не отъ кражба сж забогатели членовѣтъ на управителний Съвѣтъ, та отъ дребни нѣкогаши писари днесъ иматъ нови къщи и имоти, които струватъ извѣстни сумми?

На първото отъ тия възражения има да отговоримъ, че всѣко лицѣ и кредитно учрѣждение, на било то и земледѣлческо, което раздава пари подъ лихва, а не ги харизва взима записи за суммитѣ съ цѣлъ да знае кому какво и колко дава, та да може единъ день да си прибира суммитѣ. Длъжницитѣ сж длъжни на падежа да се исплащатъ или да си променаватъ записитѣ. Не направятъ ли това, кредитора безразлично кой е, има право да си прибере неговото по какъвто редъ намѣри за най-добръ. Тѣй и Дружество „Нива“ ако има нередовни и немарливи длъжници безъ да гледа че сж земледѣлци, има право, па е и длъжно да се разчисти по-скоро съ такива, защото ако е задължено да помага на редовнитѣ и трудолюбивитѣ земледѣлци, не значи че трѣбва да си харизва капиталитѣ на рачителнитѣ парцеллари, които прѣдпочитатъ да си клатѣтъ повечето краката въ кръчмата, отъ колкото да отрѣбжатъ и да уреджатъ нивата си. Даже е узаконено па е станало днесъ нѣщо обикновено да се гледа, че Държавата ежедневно продава на селенитѣ и гражданитѣ разни имоти, като: къщи, ниви, лозя, черги, котли, храни и всичко, което намери, за закъснели данъци. И когато Държавата продава имота на селенитѣ за фиктивни дългове, защо да не прави това едно Дружество, ржководителитѣ на което отговарятъ съ имота си и прѣдъ Държавата и прѣдъ своитѣ акционери, спрѣмо своитѣ недобросъвѣстни длъжници?

По вторий въпросъ е трудно да се говори, защото всѣкой знае своитѣ смѣтки, но азъ си спомнявамъ едно сравнение, което правеше единъ мой професоръ по икономията. Той казваше: „по спестеливостъ народитѣ можжтъ да се раздѣлжтъ на слѣдующитѣ стъпени, като се вземе за единица 1 еврейнъ. . . . . седемъ души поляци пестжтъ, колкото единъ еврейнъ, а 7 душъ еврей — колкото единъ българинъ!“ та е твърдѣ възможно щото членовѣтъ отъ управителний съвѣтъ да сж спестили за 5 год. *) по 5 — 8000 лева, при 250 — 300 — 400 лева заплата безъ никакви удържки. Но най-сѣтне ако тѣ сж виновати въ нѣщо неби трѣбвало това да служи за начало на тѣхнитѣ неприятели да развалятъ едно полезно дѣло, за което сж се хабилли сили, а да се хванатъ виновнитѣ и да се оставжтъ подъ законна отговорностъ.

Напоследъкъ считаамъ за умѣстно да кажж, че до като всѣкой истински българинъ неподпомага подобни благодѣтели по начало и дѣло учрѣждения, нѣма да видиме нашиятъ селенитѣ облагодѣтелствуванъ; до тогазъ той неже може самостоятелно да подеме подобренieto на стопанството си.

Угоряване на бѣчвитѣ.

Подъ името угоряване на бѣчвитѣ въ винарскій свѣтъ се разбира наждяванието (напушванието, накуюртванieto) на бѣчвата съ сѣра.

Много отъ винаритѣ у насъ, както и изъ Европа употребяватъ за угоряване още алкоолъ, разни трѣви, мускатови (индийски) орѣхчета и др. Употрѣблението на алкоола за угоряване става, като се влѣе въ бѣчвата, търкаля се насамъ-нататъкъ и по дъната, да поеме отъ алкоола, послѣ което се подпалва. Отъ горението на спирта се угаря бѣчвата. Мисли се, че съ това се умъртвуватъ разнитѣ плѣсневи и оцетни ферменти; обаче намѣрено е, че съ това бѣчвата не се исцерява, нито отъ плѣсенята, нито отъ оцетното вкисване.

Поради това, то е за отхвърляние, толкосъ повече, като се знае, че съ него се причинява много често прѣскание на бѣчвата. Огарянieto съ трѣви и орѣхчета става повечето пжти за прѣдаване на бѣчвата по-добъръ мирисъ, или да се покрий лоший дѣхъ, ако има подобенъ. Въ добритѣ изби и тѣзи срѣдства сж исхвърлени, поради което трѣбва всѣки винаръ да ги напусне, като малко полезни. Ако бѣчвата е болна, тя трѣбва

*) По-голяма часть отъ членовѣта на управителний съвѣтъ въ Дружеството сж 10 — 15 годишни служители.

да се цѣри по прѣдписанитѣ начини (споредъ болестъта). Ако има нужда за угоряване, то трѣбва всѣкога да се прѣдпочита сѣрата (тукюрта), която по-сигурно умъртвява плѣсенитѣ, запазва бѣчвата здрава и съ чистъ мирисъ, което е най-важно нѣщо изисквано отъ една бѣчва. Здравото и добро вино нѣма нужда отъ арома, тъй като подобна то си има, или ще си образува (развие) отпослѣ.

Опрѣделение на алкоола въ виното.

Опрѣделението на алкоола въ виното е важно за всѣки единъ винарь, тъй като отъ неговото количество зависи трайността на виното. Начини за опрѣделението има много, но за обикновеннитѣ винари тѣ сж всички трудни и неприложими. Въ този случай винаритѣ могатъ да се възползуватъ отъ количеството на захарьта въ самата мжстъ (шара) получена отъ гроздето. Мѣрението на захарьта е много лека работа, която за извършване изисква само едно желание, (щомъ се има за това инструментче — захарометръ).

Намѣрено е, че всѣки процентъ (%) захаръ се разлага на $\frac{1}{2}$ % алкоолъ по тегло, или на 0.62 % по обемъ. Така щото, ако се знае захарьта въ мжстъта (гроздето), то не ни остава да правимъ нищо друго, освѣнъ да раздѣлимъ захарьта на 2 и да намѣримъ: колко ще бжде алкоола на бжджето ни вино, но по тегло. Повечето пкти алкоола се мѣри и означава по обемъ, въ такъвъ случай ний трѣбва да помножимъ получената захаръ на 0.62, та да получимъ алкоола по обемъ. Напримѣръ нашата мжстъ е имала 18 % захаръ, мѣрена съ Клостернайбургскій захарометръ, тогава нашето вино ще има точно 9 % по тегло алкоолъ, или 18 по 0.62 = 11.16 % по обемъ алкоолъ.

Трѣбва да се помни, че вино съ 10 — 11 % по обемъ, или 8 — 9 % по тегло е вино студно, малко трайно, така щото трѣбва да се испива по-рано. Толкова алкоолъ даватъ грозда съ 17 — 18 % захаръ. Като се знае това, то трѣбва всѣки винарь да внимава при гроздобера добръ: щомъ забѣлжи, че мжстъта има захаръ подъ 18, или само толкова, то трѣбва да ѝ увеличи съ обикновена захаръ.

Въпросъ.

Отъ първото Българско изложение въ гр. Пловдивъ, купихъ едно 3 — 4 годишно лимоново дръвче, което до сега съмъ го отгледвалъ въ буре.

Моля, съобщете ми, какво трѣбва да направя съ въпросното да даде добри плодове за въ бжджше?

с. Тръново (Харманлийско)

Съ почитание: Слави Митовъ.

Както знаете, лимоновитѣ растения произхождатъ отъ страни по топли, отъ колкото нашата. Слѣдователно отъ тѣхната култура у насъ, не може да се очаква много нѣщо.

Тѣхното обработване въ по студени страни, както е нашата се извършва изключително въ саксии или качета, които напролѣтъ, подиръ като се стопли изнасятъ се на вѣнъ, а на есенъ щомъ захванжтъ студоветѣ внасятъ се въ стая или изба за запазване отъ измръзване.

Отъ горното ясно се вижда, че каквото и да било тротическо растение, поставено въ едно затворено мѣсто и прикъсване растежтъ му вслѣдствие размѣняване температурата, не може да се очаква отъ него добъръ резултатъ.

Нъ съ по внимателното отгледване, съ по честото торение и променяване на земята въ саксията или качето, къдѣто се намира дръвчето, може отчасти да се постигне нѣкакъвъ успѣхъ.

Лимоновитѣ дръвчета сж малко високателни на почвата. Тѣ се боятъ най-много отъ варовититѣ, чисто кремъчнитѣ, збито глиненитѣ земи и отъ застоjala вода.

Най-подходяща за тѣхъ е леката градинска земя.

Употрѣблението на торъ е необходимо нужно за да се ускори растението и поддържа плодородието.

Тороветѣ, които ще се употрѣбжтъ за тази цѣль, трѣбва да бжджтъ добръ разложени да могатъ веднага достави храна на коренитѣ. А като такива прѣдпочитатъ се компостътъ и старий кокоши торъ.

Като знаемъ горнитѣ обстоятелства, лесно е сега да се разбере, какво трѣбва да се прави съ такава едно дръвче, а именно:

1) Ако сжджтъ, въ който се намира растението се показва малъкъ, трѣбва да се промени.

2) Исгърсва се старата прѣстъ и се замѣства съ нова, слѣдъ като се смѣси съ $\frac{1}{3}$ отъ показаний торъ.

Променението, както на сжджтъ, така и на прѣстъта се извършва на есенъ, когато дръвото се внася вече въ стаята или избата на почивка; или пкъкъ на пролѣтъ прѣди изнасянието му на вѣнъ. Тази работа, а особено променението на прѣстъта, трѣбва да става всѣка година по веднжжъ и то на есенъ, или пролѣтъ.

ВОЗЕТЕ СЕ САМО НА
„EXCELSIOR“ ВЕЛОСИПЕДИ

Excelsior

ВЕЛОСИПЕДИ
сж най солидни и най евтени.
Цѣнорасписи
безъ платно и франко.

„Excelsior“ Фабрика за велосипеди
Найвиртъ & Веберъ Руссе.

Въ редакцията ни се намиратъ за проданъ подвързани и не подвързани цѣли годишни течения отъ I и неподвързани отъ II годишнина на вѣстника ни, които прѣдставляватъ единъ цѣненъ материялъ за всѣки винарь — земледѣлецъ. Желаящитѣ да иматъ неподвързани течения, нека испратжтъ въ редакцията 3 лева и 75 ст., а за подвързанитѣ 4 лева и 25 ст.

Отъ редакцията.